

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

ZonMw
T.a.v. het bestuur
Postbus 93245
2509 AE DEN HAAG

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Financieel Beleid en
Ethiek

Bezoekadres
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen bij

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e dminvws.nl

Kenmerk

3390663-1031828-PG

Bijlage(n)

-

*Correspondentie
uitsluitend richten aan
het retouradres met
vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.*

Datum **01 JULI 2022**
Betreft Versturen ZonMw opdrachtbrief 2023

Geacht bestuur,

Hierbij zend ik u de algemene opdrachtbrief voor 2023, die bestaat uit een algemeen deel en een programmadeel.

In het **algemene deel** geef ik u het indicatief beeld van het totale uitgaven- en verplichtingenplafond voor 2023 en de daaropvolgende drie jaren. Verder vindt u hier een aantal algemene onderwerpen.

In het **programmadeel** geef ik per programmacluster op programmaniveau een beschrijving van de veranderingen die van invloed zijn op de lopende programma's. Ook wordt, voor zover van toepassing, ingegaan op de onderwerpen die in een nieuw te starten programma vertaald (kunnen) gaan worden.

ALGEMEEN

Uitwerking coalitieakkoord

Momenteel wordt er hard gewerkt aan het uitwerken van de doelstellingen uit het coalitieakkoord. Dit kan ervoor zorgen dat in de komende periode aanpassingen in het opdrachtenpakket van ZonMw gevraagd worden. Met name voor de thema's Passende Zorg en de Volksziekten lopen hierover gesprekken, ook met ZonMw. Zodra er meer duidelijkheid over de besteding van deze middelen is, zullen die afspraken door middel van opdrachtbriefen met u worden gedeeld.

Indicatie uitgaven- en verplichtingenplafond

Onderstaande tabel geeft meerjarig een indicatief uitgavenplafond voor de ZonMw programmering weer. De definitieve goedkeuring van de financiën zal ik eind 2022 aan u toezenden onder voorbehoud van goedkeuring van de begroting van VWS door het parlement.

Indicatief budget (€)	2023	2024	2025	2026
ZonMw programmering	5.1.2b			

- De budgetten zijn opgebouwd uit eerder aan u in brieven gecommuniceerde bedragen (lopende programmering) en

- De budgetten zijn opgebouwd uit eerder aan u in brieven gecommuniceerde bedragen (lopende programmering) en reserveringen (voornemens) voor verwachte toekomstige programmering;
- De budgetten zijn naar schatting en exclusief de bijdrage van VWS in de basisorganisatie;
- De kasschuif door de vertraging in programma's als gevolg van de uitbraak van het COVID-19 virus is in de budgetten voor 2023 t/m 2025 verwerkt (jaarlijks 5.1.2b);
- In de budgetten voor de jaren 2025 (5.1.2b) en 2026 (5.1.2b) is de terugbetaling van de ingehouden bevoorschotting en de terugvordering van de overlooppost opgenomen.

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Financieel Beleid en Ethiek

Kenmerk
3390663-1031828-PG

Jaarplan en begroting 2023

Ik verzoek u om bij het opstellen van het jaarplan en de begroting voor 2023 rekening te houden met de aanwijzingen in deze brief, alsook met de aanwijzingen met betrekking tot bedrijfsvoering die u via de Kaderbrief 2023 heeft ontvangen.

Ik wens u succes met de voorbereiding van het jaarplan en de begroting 2023. Een afschrift van deze brief zend ik, zoals te doen gebruikelijk, aan de voorzitter van de raad van bestuur van NWO.

Hoogachtend,

5.1.2e

5.1.2e

PROGRAMMA'S (per programmacluster)

Losse/ clusteroverstijgende programmaopdrachten

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Financieel Beleid en Ethiek

Kenmerk
3390663-1031828-PG

Directie	Programma	Contactpersoon	Status
PG	Ethiek en Gezondheid	5.1.2e	Lopend
PG	Evaluatie WMO	5.1.2e	Lopend
IenZ	Verkenning Nederlands Implementatie Collectief		Nieuw
CZ	Wetsevaluatie Wvggz Wzd (wet zorg en dwang) (onderdeel programma evaluatie wet- en regelgeving)		Aflopnd

Ethiek en Gezondheid

Het 3^e Programma Ethiek en Gezondheid loopt in 2023 ten einde. Momenteel vinden er gesprekken met de voorzitter en de commissie van het programma Ethiek en Gezondheid plaats over o.a. de evaluatie van het afgelopen jaar en een eventueel vervolg voor het programma.

Evaluatie WMO en CCMO

In 2022 start de vierde evaluatie van de Wet medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen (WMO) en de Centrale Commissie Mensgebonden Onderzoek (CCMO). VWS heeft hiertoe in maart een programmavoorstel van ZonMw goedgekeurd. De opdracht zal doorlopen tot in 2023.

Nederlands Implementatie Collectief

De coördinatie van het NIC is door ZonMw voortvarend ter hand genomen. Er wordt actief verbinding gezocht met lopende initiatieven zoals Zorg voor Innoveren. De komende twee jaar wordt gekeken hoe het NIC zelfstandig gefinancierd en draaiende kan worden gehouden. De coördinatie wordt in de periode 2021-2023 gefinancierd vanuit de programmareserves van ZonMw. Direct bij de start van het NIC is aan de slag gegaan met een plan voor structurele financiering van het NIC zodat het NIC na 2023 op eigen benen kan staan.

Horizon Europe Partnership

In 2023 starten binnen het Europese Horizon Europe innovatieprogramma een tweetal nieuwe programma's, specifiek de co-funded partnerschappen voor Rare Diseases en voor Personalized Medicine. Ik wil u via deze weg vast vragen om de Nederlandse deelname aan deze twee programma's voor te bereiden. Deelname is van strategisch belang voor Nederlandse onderzoeksgroepen, artsen en patiënten. Ik ben voornemens om u dit jaar een opdrachtbrief te sturen om de deelname aan beide programma's voor Nederland te borgen. Specifiek wil ik u vragen te onderzoeken hoe deze thema's aansluiting kunnen vinden bij het expertisecentrum FAST.

Doelmatigheidsonderzoek

Directie	Programma	Contactpersoon	Status
Z	Doelmatigheidsonderzoek (DO)	5.1.2e	Lopend
Z	Evaluatieonderzoek Zorgevaluatie en gepast gebruik (ZE&GG)	5.1.2e	Lopend
GMT	Goed Gebruik Hulpmiddelenzorg thuis (GGH)	5.1.2e	Lopend
Z	HTA methodologie	5.1.2e	Lopend
Z	Regelgeving veelbelovende zorg	5.1.2e	Lopend

Directoraat Generaal Volksgezondheid
 Publieke Gezondheid
 Financieel Beleid en Ethiek
Kenmerk
 3390663-1031828-PG

Graag benadruk ik nogmaals het aandachtspunt dat er kansen liggen om kwaliteit en gepast gebruik verder en sneller te bevorderen door de samenwerking en kennisoverdracht tussen programma's te stimuleren. Dit geldt bijvoorbeeld bij de programma's Doelmatigheidsonderzoek, Goed Gebruik Hulpmiddelen en Goed Gebruik Geneesmiddelen. Van belang is dat deze programma's op de raakvlakken die ze met elkaar en met andere programma's in het veld hebben, nauw met elkaar samenwerken dan wel afstemmen. Dit aspect wordt ook meegenomen in de uitwerking van het coalitieakkoord.

Goed Gebruik Hulpmiddelenzorg thuis (GGH)

VWS heeft ZonMw gevraagd om een plan van aanpak voor de tussenevaluatie, waarin zowel het proces als de opbrengsten van de projecten tot nu toe worden meegenomen. Een nieuwe call voor 2023 wordt uitgesteld tot na oplevering van de tussenevaluatie. Na afrondingen van alle projecten in 2024 volgt een eindevaluatie van het gehele programma. Binnenkort worden er gesprekken gevoerd met ZonMw over de evaluatie-voorwaarden en de mogelijkheden om het programma op termijn weer onder het Doelmatigheidsprogramma te laten vallen.

Fundamenteel onderzoek

Directie	Programma	Contactpersoon	Status
Ministerie LNV	Meer Kennis met Minder Dieren (MKMD)	5.1.2e	Lopend
GMT	Oncode	5.1.2e	Lopend

Meer Kennis met Minder Dieren (MKMD)

MKMD past in het vervolgprogramma voor versnelling van de Transitie naar Proefdiervrije Innovatie (TPI) 2021-2025, ZonMw blijft één van de partners in dit versnellingsprogramma. Op 21 juli 2021 is er door de minister van LNV mede namens de minister van OCW een brief over het vervolg op TPI naar de Tweede Kamer verzonden. Inmiddels is er half april een nieuwe Kamerbrief gestuurd, waarin de speerpunten van het 3V-beleid (Verfijning, Vermindering en Vervanging) en TPI en de verbinding tussen beide terreinen worden beschreven. Een nieuwe Kamerbrief,

waarin de voortgang op de actielijnen van TPI en de partners wordt beschreven, wordt na de zomer verwacht.

Het MKMD-vervolgprogramma van ZonMw dat in april 2021 is gestart werd in nauwe samenspraak opgesteld met LNV directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn, waar het TPI-programmabureau zetelt. Over de uitvoering en voortgang is regulier overleg en op onderdelen wordt samengewerkt met andere TPI-partners, zoals het RIVM, Gezamenlijke gezondheidsfondsen (SGF), Health~Holland en Stichting Proefdiervrij.

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Financieel Beleid en Ethiek

Kenmerk
3390663-1031828-PG

Oncode

Eind dit jaar loopt de eerste fase van Oncode Institute af. De tweede fase begint in januari 2023 en duurt 5 jaar. Voor die tweede fase wordt gewerkt met een separate opdrachtbrief. Het is de bedoeling dat de VWS-bijdrage ook voor de tweede fase via ZonMw loopt, en een deel hiervan komt vanuit het ZonMw-programma Goed Gebruik Geneesmiddelen (GGG). Voor de 2e fase van Oncode Institute is een nieuw strategisch plan opgesteld waarin het commentaar van een International Review Committee is verwerkt. Oncode Institute zal daarnaast werken aan de uitvoering van Oncode-PACT, het plan dat gefinancierd wordt vanuit het Nationaal Groeifonds. Dat heeft andere doelstellingen en geld van het Nationaal Groeifonds kan niet gebruikt worden voor de uitvoering van het strategisch plan. Niettemin is wel de bedoeling dat beide activiteiten elkaar versterken.

Geestelijke gezondheid

Directie	Programma	Contactpersoon	Status
CZ	Actieprogramma Grip op Onbegrip	5.1.2e	Lopend
DMO	Beschermd thuis		Aflopend
CZ	Gender en Gezondheid		Lopend
LZ	Dementie	5.1.2e	Vervolg
CZ	Kwaliteitsstandaard Transgenderzorg Somatisch	5.1.2e	Nieuw
CZ	Onderzoeksprogramma ggz		Lopend
CZ	Topspecialistische Zorg en Onderzoek (TZO)		Lopend
Jeugd	Vrouwelijke genitale verminking	5.1.2e	Nieuw
CZ	Zorg voor vluchtelingen	5.1.2e	Lopend

Actieprogramma Grip op Onbegrip

Het ZonMw actieprogramma 'Lokale initiatieven voor mensen met verward gedrag' startte in 2016 en liep in 2021 af. Het actieprogramma is geëvalueerd door Erasmus School of Health Policy & Management (ESHPM) en ZonMw. Mede naar aanleiding van de motie van het lid Regterschot is een vervolg gegeven aan het pro-

gramma, in de vorm van het (vervolg)programma Grip op onbegrip, dat 1 oktober 2021 van start is gegaan. Met de Kamerbrief Stand van zaken aanpak voor personen met verward gedrag en de opzet van het vervolgactieprogramma bij ZonMw is de Tweede Kamer hiervan op de hoogte gesteld in juli 2021. Met de in mei 2022 verwachte Kamerbrief Aanbieden evaluatie ZonMw actieprogramma lokale initiatieven voor mensen met verward gedrag worden de evaluatierapporten van ESHPM en ZonMw aan de Kamer aangeboden. In het vervolgprogramma Grip op Onbegrip wordt voortgebouwd op de lessen van het afgelopen actieprogramma en evaluatie van de ESHPM. Dit vervolgprogramma legt daarbij de focus op lokale en regionale netwerken en biedt ruimte om goede praktijken breder uit te rollen en te vertalen naar de eigen context en situatie. Hierbij ondersteunen we gemeenten en regio's door lerende netwerken in te richten, waarin professionals gezamenlijk kunnen leren door te doen. Het vervolgprogramma kent vier inhoudelijk pijlers; 1) zorg en ondersteuning; 2) zorg en veiligheid; 3) kennis en inzicht en 4) professionalisering. Het vervolgprogramma Grip op Onbegrip kent een looptijd van vier jaar.

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Financieel Beleid en Ethiek

Kenmerk
3390663-1031828-PG

Beschermd Thuis

Eind 2022 loopt het programma Beschermd Thuis af. Het doel van dit programma is het stimuleren en faciliteren van projecten en initiatieven die bijdragen aan de implementatie van de Meerjarenagenda Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. De afgelopen jaren is door zowel regionale als landelijke partijen uitvoering gegeven aan verschillende initiatieven die zich onder andere richten op de inzet van ervaringsdeskundigheid, wonen, vroegsignalering en het versterken van (regionale) samenwerking. De Meerjarenagenda had een looptijd tot en met 2021. Er komt in deze vorm geen vervolg op het programma Beschermd Thuis. De staatssecretaris van VWS heeft onlangs de contouren van het nieuwe beleid ten aanzien van de aanpak dakloosheid en beschermd wonen aan de Tweede Kamer gestuurd. Het opzetten van een nieuw stimuleringsprogramma zoals Beschermd Thuis is momenteel geen onderdeel van dit beleid. Ook zijn vanuit VWS geen middelen op de begroting gereserveerd om het programma in deze vorm een vervolg te geven. Binnen het nieuwe Actieprogramma Grip op Onbegrip zijn verschillende mogelijkheden om initiatieven op te starten die zich (deels) richten op de doelgroep van het programma Beschermd Thuis. Tevens zal VWS inzetten op het vergroten van kennis en het stimuleren van onderzoek over werkzame elementen in de aanpak van dakloosheid en beschermd wonen. Hierbij zal ZonMw zo goed mogelijk worden betrokken om zo goed mogelijk gebruik te kunnen maken van de kennis en ervaring die de afgelopen jaren binnen Beschermd Thuis is opgedaan.

Dementie

Als onderdeel van de Nationale Dementiestrategie 2021-2030 is ZonMw in 2021 gestart met het Onderzoeksprogramma Dementie. Dit programma loopt tot en met 2030. De eerste subsidieronde voor fellowships heeft inmiddels geleid tot de start van acht projecten. Naar verwachting kunnen nog in 2022 vier consortia hun activiteiten starten op het terrein van fundamenteel onderzoek, diagnostiek en prognostiek, risicoreductie en jonge mensen met dementie. Door de goede samenwerking met Health~Holland zal ook een vijfde consortium een onderzoeksproject starten op het terrein van risicoreductie en kwaliteit van leven. Speciale aandacht vergt nog het vijfde thema rond veelbelovende innovatieve therapieën. Een medio 2022 te starten werkgroep gaat dit thema verder ontwikkelen. Afgesproken is dat het zesde thema 'valorisatie en integratie onderwijs, onderzoek en zorg' in een later stadium opgepakt wordt. De samenwerking met het wereldwijde

JPND wordt op de gebruikelijke wijze voortgezet.

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Financieel Beleid en Ethiek

Kenmerk
3390663-1031828-PG

Gender en Gezondheid

Het programma Gender en Gezondheid is afgelopen, maar er loopt tot en met 2024 een taakopdracht bij ZonMw om het onderzoek bij ZonMw in den brede gendersensitief te maken. Het doel van de Taakopdracht Gender en Gezondheid is dan ook het stimuleren van duurzame aandacht voor en integratie van sekse en gender in onderzoek en onderzoeksprogrammering in gezondheid en zorg. Er is bewust de keuze gemaakt geen eigenstandig programma in te richten, maar te streven naar een bestendiging van de beweging via andere ZonMw programma's en procedures. Met de Taakopdracht Gender en Gezondheid zullen er geen eigen subsidierondes worden uitgezet, maar er zal worden aangesloten bij subsidierondes van reeds lopende programma's.

Kwaliteitsstandaard Transgenderzorg Somatisch

ZonMw is gevraagd om een coördinerende rol te vervullen bij de kwaliteitsstandaard van de somatische zorg voor transgenderpersonen, en samen met veldpartijen te bezien of de kwaliteitsstandaard op een aantal onderdelen nog actueel en volledig is en in hoeverre bepaalde onderdelen van de kwaliteitsstandaard inmiddels in de praktijk zijn of worden geïmplementeerd.

Onderzoeksprogramma ggz

Er zijn geen wijzigingen van de beoogde resultaten. Vorig jaar was al vermeld dat door de uitbraak van het corona-virus projecten vertraging hebben opgelopen, en dat resultaten daardoor mogelijk iets later zullen verschijnen. Maar de resultaten worden daar niet anders door. Door de uitbraak van het coronavirus is er ook wat vertraging opgelopen in het uitzetten van subsidies. Deze vertraging wordt inmiddels redelijk ingelopen, en de verwachting is dat dit geen invloed heeft op de uiteindelijke planning van het programma.

Vrouwelijke genitale verminking

ZonMw is verzocht om evidence te laten vergaren naar de behandelingen zoals genoemd in de 'Leidraad medische zorg voor vrouwen en meisjes met vrouwelijke genitale verminking (VGV)'. Concreet is ZonMw verzocht om onderzoek te faciliteren, gericht op het verkrijgen van inzicht in de indicatiestelling, veiligheid en effectiviteit van multidisciplinaire herstellende zorg bij VGV, vanuit een 'follow up systeem' gekoppeld aan het Amsterdam UMC.

Zorg voor vluchtelingen

Naar verwachting worden halverwege 2023 de laatste resultaten opgeleverd van de tweede subsidieronde. De praktijkprojecten gefinancierd vanuit de eerste subsidieronde zijn allemaal afgerond en hebben mooie resultaten opgeleverd. Resultaten van de onderzoeksprojecten verwachten we najaar 2022. Het budget voor het programma is volledig uitgezet. VWS heeft goedkeuring verleend om een deel van de programmareserves in te zetten voor een vervolg.

Gehandicapten en chronisch zieken

Directie	Programma	Contactpersoon	Status
----------	-----------	----------------	--------

LZ	Academische werkplaatsen Verstandelijke Beperkingen	5.1.2e	Lopend
CZ	Expertisefunctie zintuiglijk gehandicapten	5.1.2e	Lopend
LZ	Gewoon Bijzonder - Nationaal Programma gehandicapten	5.1.2e 5.1.2e	Lopend
LZ	Kennisnetwerken specifieke doelgroepen	5.1.2e	Lopend
DMO	Onbeperkt meedoen	5.1.2e	Lopend
PG	ME/CVS		Lopend
PZo	Voor Elkaar!		Lopend

Directoraat Generaal Volksgezondheid
Publieke Gezondheid
Financieel Beleid en Ethiek

Kenmerk
3390663-1031828-PG

Expertisefunctie zintuiglijk gehandicapten

Momenteel vindt er een evaluatie van het programma plaats. Mogelijk vinden er op basis van de resultaten wijzigingen plaats in het programma.

Gewoon Bijzonder - Nationaal Programma gehandicapten

Eerder is er vanuit ZonMw en de programmacommissie aangegeven dat na 8 jaar het programma Gewoon Bijzonder nog niet af is. Deze indruk leeft ook bij VWS, en de directie Langdurige Zorg onderzoekt de mogelijkheden om het programma Gewoon Bijzonder te verlengen met een periode van 4 jaar. Medio 2022 verwachten we dat hierover duidelijkheid zal zijn. Dan gaan we ook graag met u in gesprek over de concrete invulling van Gewoon Bijzonder in deze derde fase.

ME/CVS

De onderzoeksagenda ME/CVS is eind december 2020 aangeboden aan de minister voor Medische Zorg en Sport, die deze agenda in maart 2021 naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. Daarna is een opdracht verleend aan ZonMw voor de uitvoering van deze onderzoeksagenda. Het gaat om een programma met een looptijd van 10 jaar en een budget van 5.1.2b. De projecten binnen dit programma richten zich op biomedisch onderzoek naar de oorzaak, diagnose en behandeling van de chronische ziekte ME/CVS. Het programma moedigt aan om kennis over ME/CVS (door) te ontwikkelen, te gebruiken en te verspreiden. VWS/PG is als waarnemer betrokken bij de programmacommissie. De beoordeling van de eerste ronde staat gepland in september. Er is veel belangstelling voor deze eerste ronde.

Geneesmiddelen

Directie	Programma	Contactpersoon	Status
GMT	Goed Gebruik Geneesmiddelen (GGG)	5.1.2e	Lopend

Goed Gebruik Geneesmiddelen (GGG)

De huidige onderzoeksfinanciering loopt eind 2023 af. In de tweede helft van 2022 zal VWS, in samenwerking met ZonMw, een start maken met de voorbereidingen

voor een vervolg na 2024. Hierbij wordt ook gebruik gemaakt van de uitkomsten uit de 10-jaars evaluatie die in juni aan VWS is aangeboden.

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Financieel Beleid en Ethiek

Kenmerk
3390663-1031828-PG

Gezondheidsbescherming

Directie	Programma	Contactpersoon	Status
PG	Klimaat & Gezondheid	5.1.2e	Lopend
PG	Antibioticaresistentie (ABR) incl. NL deelname aan EXEDRA (JPI AMR) en JPI-EC-AMR (ERANET)	5.1.2e	Lopend
PG	Infectieziektebestrijding en non-alimentaire zoönosen		Lopend
CSO/MEVA	Kennisplatform Online Samenleving	5.1.2e	Aflopnd
PG	COVID-19 onderzoeksprogramma	5.1.2e	Lopend
CZ	COVID-19 deelprogramma behandeling	5.1.2e	Lopend
CZ	Sleuteltechnologieën en Clinical Trial Unit		Lopend
Ministerie van SZW & PG	Programma Mentale vitaliteit van werkenden		Nieuw

Antibioticaresistentie

ZonMw beheert sinds 2009 programma's op gebied van ABR/AMR. Brede onderzoeksthema's, zoals het ontstaan en de verspreiding, diagnostiek, nieuwe antibiotica en alternatieven en therapieën, zijn hierin onderzocht. Het huidige programma loopt af en een nieuw programmavoorstel is opgevraagd. Dit voorstel bouwt voort op de twee voorgaande nationale programma's (AMR en ABR) en sluit tevens aan bij het internationale programma dat ZonMw beheert in opdracht van VWS, JPIAMR. In dit nieuwe programma ligt het accent niet zozeer meer, zoals in de eerdere programma's, op fundamenteel onderzoek, maar op valorisatie en implementatie en het subsidiëren van onderzoeksprojecten die vanuit de Nederlandse zorgpraktijk signaleerd worden.

COVID-19 onderzoeksprogramma

In 2020 is ZonMw gestart met het COVID-19 onderzoeksprogramma. In 2021 en 2022 zijn verschillende nieuwe oproepen en deelprogramma's van start gegaan onder drie aandachtsgebieden:

1. Behandeling, diagnostiek en vaccinatie
2. Zorg, preventie en verspreiding
3. Maatschappelijke dynamiek

Afgelopen jaren is het programma onder hoge druk opgezet. Nu we in een andere fase van de pandemie komen, komt er meer ruimte om op een rustiger tempo het programma door te zetten, al blijft verder onderzoek op verschillende plekken nog steeds hard nodig. In 2021 zijn de deelprogramma's op het terrein van vaccinatie,

behandeling, gezondheidsonderzoek bij rampen en long-COVID van start gegaan. In 2022 zijn twee nieuwe deelprogramma's gestart, te weten 'besmetting en verspreiding' en 'oversterfte'. Daarnaast zijn in 2022 binnen de bestaande deelprogramma's verschillende nieuwe oproepen uitgezet. Het onderzoeksprogramma zal doorlopen in 2023 en 2024.

Komende jaren is het van belang dat er aandacht is voor de FAIR data principes, zodat gegenereerde data vindbaar, toegankelijk en herbruikbaar is.

Uitvoering van het deelprogramma oversterfte is afhankelijk van verschillende factoren. Regelmatige afstemming over alle activiteiten binnen het onderzoeksprogramma COVID-19 blijft gewenst.

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Financieel Beleid en Ethiek

Kenmerk
3390663-1031828-PG

COVID-19 deelprogramma behandeling

ZonMw financiert onderzoek naar behandeling van COVID-19 patiënten en stimuleert het ontwikkelen van infrastructuur voor klinische studies. Het betreffen urgente actuele behandelvragen, studies op basis van kennishiaten uit de COVID-19 kennisagenda van de FMS, studies van het Consortium Onderzoek Huisartsgegevens, en onderzoek naar leefstijlinterventies. De infrastructuur richt zich op klinische studies in ziekenhuizen, bij huisartsen, vroege fase onderzoek en platformen voor de ontwikkeling van nieuwe behandelingen m.b.t. innovatieve technologieën. In 2021 is voor 5.1.2b aan onderzoeken via ZonMw uitgezet. Daarnaast was 5.1.2b beschikbaar (5.1.2b per jaar voor 2021-2025) voor aanvullende onderzoeken naar aanleiding van nieuwe inzichten betreffende actuele behandelvragen. Doordat de voor 2021 gereserveerde middelen door ZonMw niet meer in 2021 konden worden uitgegeven, is voor de periode 2022-2025 nu 5.1.2b beschikbaar.

COVID deelprogramma Sleuteltechnologieën en Clinical Trial Unit

Het deelprogramma sleuteltechnologieën binnen het COVID-19 programma is een voorstel van ZonMw en Health~Holland. FAST zal hierbij een coördinerende rol vervullen. Het programma gericht op ontwikkeling van technologieën zoals 'synthetic cell technology, nanomedicine, gene-editing / precise genetic engineering, bio-catalysis, bio-fabrication, bio-chips and bio-sensors, organ-on-chip, stem cell technology, genomics / proteomics / metabolomics'. De verwachting is dat (voornamelijk) deze technologieën kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van nieuwe innovatieve behandelingen. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de behandeling van COVID-19 en vergelijkbare infectieziekten. De voorgestelde Clinical Trial Unit zou instrumenteel kunnen zijn voor het bestuderen van (behandelingen voor) infectieziekten in Nederland, zoals op dit moment voor COVID-19. Een dergelijke unit zou ook kritische infrastructuur kunnen opleveren die ook na de huidige pandemie inzetbaar is voor FAST-doelstellingen en/of pandemische paraatheid.

ZonMw zal op korte termijn een kwartiermaker aanstellen voor de nadere uitwerking van een plan voor deze Clinical Trial Unit. De kwartiermaker zal draagvlak en (financiële) steun zoeken voor de betreffende unit, in nauwe samenwerking met FAST. In de kwartiermakersfase zal ook de haalbaarheid worden onderzocht van het uitvoeren van de betreffende studies bij een reeds bestaande CRO en, indien de voorkeur uit zou gaan naar een geheel nieuwe unit, in hoeverre daarbij wel gebruik gemaakt kan/zal worden van bestaande faciliteiten.

Voor het deelprogramma sleuteltechnologieën is 5.1.2b beschikbaar (vanuit PDC-19) over de periode 2022 en 2023. Voor de initiële impuls voor de Clinical

Trial Unit is 5.1.2b beschikbaar voor 2022 waarvoor een kasschuif is voorgesteld naar 2024. De besluitvorming hierover moet nog plaatsvinden.

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Financieel Beleid en Ethiek

Kenmerk
3390663-1031828-PG

Mentale vitaliteit van werkenden

Dit subsidieprogramma is onderdeel van het corona steunpakket sociaal en mentaal welzijn en leefstijl (Kamerbrief 12 febr. 2021) en vormgegeven in samenwerking met SZW en ZonMw. Tevens wordt het programma ook genoemd in de landelijke aanpak 'Mentale Gezondheid: van ons allemaal', onder de actielijn *Mentaal gezond aan het werk*. Het doel van het programma is het bevorderen van de mentale vitaliteit van werkenden. Het programma is gestart op 31 mei 2022 en loopt tot december 2023.

Het subsidieprogramma bestaat uit twee subsidierondes:

1. De voucherronde voor de inzet van begeleiding en tools door een geselecteerd aantal gekwalificeerde professionals. Deze subsidieregeling is laagdrempelig. Met de vouchers kunnen O&O-fondsen, bracheorganisaties, organisaties voor zelfstandigen en werkgevers- en werknemersorganisaties begeleiding en tools van geaccrediteerde professionals inhuren voor hun achterban van werkenden.
2. De open subsidieronde voor de inzet en evaluatie van innovatieve interventies, in aanvulling op bestaand HR-beleid en op het niveau van arbeidsorganisaties. De uitvoering van de innovatieve interventie dient te worden geëvalueerd met actie-onderzoek of een haalbaarheidsstudie.

Jeugd

Directie	Programma	Contactpersoon	Status
Jeugd/PG	Wat werkt voor de jeugd?	5.1.2e	Lopend
Jeugd	Geweld hoort nergens thuis	5.1.2e	Lopend
Jeugd	Veilig opgroeien	5.1.2e	Aflopnd
Jeugd	Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd	5.1.2e	Lopend
MD	Actieprogramma maatschappelijke diensttijd	Gaat over naar ministerie OCW	Lopend
PG	Richtlijnen Jeugdgezondheidszorg (JGZ)	5.1.2e	Lopend
PG	Big data en kansrijke start (samen met NWO)	5.1.2e	Lopend
Jeugd	Residentiële jeugdhulp	5.1.2e	In voorbereiding
CZ	Wetsevaluatie Wvggz Wzd (Wet verplichte ggz en wet zorg en dwang)		Aflopnd
PG	Wetsevaluatie toetsing levensbeëindiging	5.1.2e	Aflopnd

Geweld hoort nergens thuis

Het programma Geweld hoort nergens thuis loopt nog door en de eerste tussenresultaten komen beschikbaar. Deze worden voor zover relevant benut binnen de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling en het programma Toekomst kind- en gezinsbescherming. Over het programma GHNT is in de eindrapportage van het actieprogramma GHNT in december 2021 gerapporteerd aan de Tweede Kamer.

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Financieel Beleid en Ethiek

Kenmerk
3390663-1031828-PG

Residentiële jeugdhulp

VWS is voornemens ZonMw een opdracht voor een programma residentiële jeugdhulp te verlenen. De verdere uitwerking gebeurt in samenhang met het plan over de toekomst van de gesloten jeugdhulp waar de Tweede Kamer om gevraagd heeft en de Hervormingsagenda.

Veilig opgroeien

Het programma Veilig Opgroeien loopt bijna af.

Kwaliteit van Zorg

Directie	Programma	Contactpersoon	Status
IenZ	Actieonderzoek Innovatieve Zorg	5.1.2e	Lopend
CZ	Citrienfonds		Lopend
PG	Forensische geneeskunde		Lopend
CZ	Kennisprogramma Huisartsengeneeskunde		Lopend
PZo	Kwaliteitsgelden		Aflopend
PZo	Ondersteuning Zorginstituut		Lopend
CZ	Kwaliteitsstandaarden Wijkverpleging	5.1.2e	Aflopend
CZ	Paramedische zorg	5.1.2e	Aflopend
CZ	Safety II		Lopend
PZo	Uitkomstgerichte Zorg		Aflopend
MEVA	Verpleging en Verzorging	5.1.2e	Lopend
LZ	Zingeving en geestelijke verzorging	5.1.2e	Lopend

Citrienfonds

Het Citrienfonds zou eigenlijk in 2022 worden afgerond maar door de COVID-pandemie hebben enkele programma's een budgetneutrale verlenging aangevraagd. Het Citrienfonds zal daardoor lopen tot juli 2023 in plaats van tot en met

2022. Per programma binnen het Citrienfonds geldt hierdoor overigens een andere aflooptijd. Er wordt een tussenevaluatie uitgevoerd die naar verwachting in mei 2022 wordt opgeleverd. Aan het eind van het programma volgt nog een eindevaluatie.

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Financieel Beleid en Ethiek

Kenmerk
3390663-1031828-PG

Kwaliteitsgelden

Het huidige programma Kwaliteitsgelden loopt tot en met 2022. In aanloop naar en tijdens de uitvoering van het programma zijn partijen dichter naar elkaar toe gekomen. Partijen overleggen gezamenlijk en leren van elkaar. Dit is een waardevolle ontwikkeling. Zowel partijen zelf als het ministerie van VWS willen die ontwikkeling graag in een vervolgprogramma voortzetten. Van belang is daarom dat dit programma een vervolg krijgt per januari 2023. Zoals u weet wordt in opdracht van VWS een onafhankelijke verkenning uitgevoerd onder (toekomstig) betrokken partijen op bestuurlijk niveau. De verkenner is gevraagd om te komen met een advies over een uitvoerbaar scenario voor 2023 dat zo veel mogelijk aansluit bij de wensen en ideeën van partijen. Mogelijk wordt een beroep op ZonMw gedaan om het huidige programma tijdelijk te verlengen, afhankelijk van de oplevering van het advies. De planning is om voor de zomer een opdrachtbrief aan ZonMw te versturen over het vervolgprogramma. In het najaar van 2022 zal ZonMw de opdracht vertalen naar kaderafspraken met de partijen.

Paramedische zorg 2019-2022

De uitvoering van het programma verloopt goed. De doelstelling is passend en de projecten zijn relevant en van goede kwaliteit. Het budget is in 2022 bijna volledig uitgezet. De projecten lopen tot en met 2026 en gedurende deze jaren zullen steeds meer resultaten beschikbaar komen. In het bestuurlijk overleg van april 2022 is de wens voor een vervolgprogramma uitgesproken met als doel om de resultaten uit het huidige programma verder te brengen en de kwaliteit van de paramedische zorg naar een hoger niveau te brengen. Momenteel bekijkt VWS of een nieuw programma mogelijk gemaakt kan worden.

Uitkomstgerichte Zorg

Vanuit het programma Uitkomstgerichte Zorg is eerder een aantal concrete opdrachten aan ZonMw gegeven. Dit betreft de uitvoering van het programmavoorstel Uitkomstgericht organiseren en betalen (opdrachtbrief met kenmerk 1689556-205277-PZo d.d. 2 juni 2020) en een (bijgestelde) opdracht voor de concrete invulling van het onderdeel Uitkomstgerichte Zorg binnen het programma Kwaliteitsgelden (kenmerk 2354376-1007961-PZo d.d. 15 juni 2021). Voornemen was om beide trajecten uiterlijk eind 2022 af te ronden. Door omstandigheden is echter enige vertraging opgetreden. Een aantal van de binnen deze programma's geselecteerde onderzoeksinitiatieven zullen in de loop van 2023 worden afgerond.

Life Sciences & Health

Directie	Programma	Contactpersoon	Status
DI/CIO	Big data en gezondheid (met NWO)	5.1.2e	Lopend
I&W/VWS	Microplastics & Health	5.1.2e (I&W); 5.1.2e (VWS/PG)	Lopend
LZ	Stimuleringsregeling E-health Thuis (SET)	5.1.2e	Vervolg

IenZ	Zorg voor innoveren	5.1.2e	Aflopend
------	---------------------	--------	----------

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Financieel Beleid en Ethiek

Kenmerk
3390663-1031828-PG

Stimuleringsregeling E-health Thuis

Het programma Stimuleringsregeling E-health Thuis (SET) is in 2021 verlengd en uitgebreid. De opdracht loopt tot en met 2025.

Zorg voor Innoveren

De opdracht voor Zorg voor innoveren loopt volgend jaar gewoon door. ZonMw werd verzocht om voor de basisfunctionaliteit van Zvi (het loket, de kennisbank en de consulten) een offerte op te stellen.

Ouderen

Directie	Programma	Contactpersoon	Status
LZ	Active and Assisted Living (AAL 2)	5.1.2e	Lopend
CZ	Beter thuis	5.1.2e	Lopend
LZ	Horizon Europe Partnership 'Transforming Health and Care Systems'	5.1.2e	In voorbereiding
Z	Juiste Zorg Op de Juiste Plek (JZOJP)	5.1.2e	Lopend
LZ	Kennisinfrastructuur Academische Werkplaatsen Ouderenzorg (KAWO)	5.1.2e	Lopend
LZ	Kunst en Cultuur in de Langdurige Zorg en Ondersteuning	5.1.2e	Lopend
LZ	Langdurige Zorg en Ondersteuning (LZO) incl. Lijn 1: kennisontwikkeling, Lijn 2: lokale netwerken, en Lijn 3: Versterking aanpak Eenzaamheid	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	Lopend
DMO	Social trials - monitoren evalueren en leren	5.1.2e	Lopend
DMO	Aanbod dagactiviteiten voor mensen met dementie		Lopend
DMO	Reablement		In voorbereiding

Horizon Europe Partnership 'Transforming Health and Care Systems'

ZonMw en VWS hebben samen met de andere deelnemende landen het definitieve voorstel voor het HE Partnership 'Transforming Health and Care Systems' eind april 2022 ingediend bij de Europese Commissie. Bij een positieve beoordeling van dit voorstel start dit begin 2023. Ik verwacht dat ZonMw een actieve rol zal spelen bij de activiteiten van dit partnerschap. Het bepalen van de inhoudelijke focus van

het programma vindt plaats in afstemming met de verschillende relevante clusters en programma's binnen ZonMw, w.o. JZOJP, AAL, Preventie, GCZ en Kwaliteit van Zorg.

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Financieel Beleid en Ethiek

Kenmerk
3390663-1031828-PG

Juiste Zorg Op de Juiste Plek (JZOJP)

Het programma JZOJP van ZonMw richt zich op regionale samenwerkingsverbanden van zorg- en ondersteuningsprofessionals en -organisaties die mensen goed op elkaar afgestemde zorg, ondersteuning en welzijn bieden. Zo'n samenwerkingsverband bestaat – bij voorkeur – uit deelnemers vanuit gemeenten en GGD'en, zorgverzekeraars en/of zorgkantoren, zorgaanbieders, aanbieders van ondersteuning en welzijn en burgers en patiënten. Uitgangspunt is dat de ondersteuning en zorg past bij wat mensen nodig hebben en waar zij behoefte aan hebben.

In de eerste fase van de regeling JZOJP waren er meerdere subsidiemogelijkheden om de bestaande én nieuwe initiatieven bekender te maken en een impuls te geven. Om de beweging te stimuleren is aan het begin van het programma gestart met drie soorten impulsen: de Start-, Regio- en Uitvoeringsimpuls. Ook zijn er vouchers uitgegeven voor het opstellen van een regiobeeld. In de tweede fase van het programma (het oorspronkelijke programma duurt tot en met 2023) is de focus meer komen te liggen op het verder brengen van bestaande initiatieven. Daarbinnen is er meer focus op implementatie en borging. Zo is er in samenwerking met de Hartstichting een ronde opgezet voor de implementatie van transmurale afspraken om zo de juiste zorg op de juiste plek te realiseren. Binnen een ronde gericht op Gecombineerde Leefstijlinterventies (GLI) leveren 10 projecten een implementatieplan op en wordt gewerkt aan een handreiking voor andere regionale samenwerkingsverbanden. Het doel van de derde subsidieronde van de Regio-impuls is duurzame doorontwikkeling van regionale domeinoverstijgende samenwerkingsverbanden die vormgeven aan transformatie naar passende zorg door het ontplooiën van verschillende initiatieven ter bevordering van de gezondheid van burgers. Hiermee wordt reeds een brug gemaakt naar nieuwe activiteiten die in het verlengde van het bestaande programma in het kader van het nieuwe coalitieakkoord kunnen worden ontwikkeld. Specifieke aandacht gaat daarbij uit naar regionale domeinoverstijgende samenwerking, passende zorg, organiseerbaarheid en haalbaarheid.

Naast het zorgvuldig afronden van bestaande subsidierondes zal in de komende periode tegen bovenstaande achtergrond gewerkt worden aan het ontwikkelen van nieuwe regelingen om zorg- en ondersteuningspartijen, gemeenten en financiers in gezamenlijkheid met burgers extra ruimte te geven voor het experimenteren met zorgvernieuwing die aansluit bij regionale of netwerkbehoeften. Dat gebeurt langs twee invalshoeken: (1) domeinoverstijgende samenwerking en innovatie (hybride en digitaal werken) en (2) domeinoverstijgende samenwerking en gezondheid van de populatie (DSV's). Het VWS-programma JZOJP en ZonMw trekken hierin samen op. Het daadwerkelijk kunnen inrichten van de nieuwe regelingen is afhankelijk van het beschikbaar komen van voldoende budget. Hier wordt onder andere in het kader van het Integraal Zorg Akkoord (IZA) op dit moment naar gekeken.

Kunst en Cultuur in de Langdurige Zorg en Ondersteuning

Het programma Kunst en cultuur in de Langdurige zorg en ondersteuning heeft als ambitie bij te dragen aan de ontwikkeling dat kunst en cultuur een integraal onderdeel wordt van het aanbod van zorg, ondersteuning en welzijn. Zodat de inzet

van kunst en cultuur op basis van behoefte kan worden ingezet en voor iedereen beschikbaar is. De inzet van kunst en cultuur kan op die wijze bijdragen aan de:

- kwaliteit van leven van ouderen met een zorgbehoefte;
- kwaliteit van de zorg en ondersteuning;
- verbreding van het handelingsrepertoire het werkplezier van professionals.

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Financieel Beleid en Ethiek

Kenmerk
3390663-1031828-PG

Het onderzoek [Kunst in de Zorg](#) (2020) heeft aangetoond dat actieve kunstparticipatie positief bijdraagt aan de kwaliteit van leven van ouderen. De duurzame inzet van kunst en cultuur in de langdurige zorg en ondersteuning is echter nog niet vanzelfsprekend. In dit kader is het van belang om de economische en maatschappelijke waarde van kunstprojecten in de zorg voor stakeholders zoals beleidsmakers en zorgbestuurders inzichtelijk te maken. In de zorg is behoefte aan creativiteit, om buiten de lijntjes te kleuren, aan het ondersteunen van de bevoegdheid van medewerkers en aan vraaggericht werken. In het sociaal domein is er vraag naar het bevorderen van participatie en verbinding tussen burgers, en de cultuursector wil meer verbinding met de samenleving.

Deze ontwikkelingen gekoppeld aan passende zorg, waardig ouder worden en verbreding van het preventieakkoord met mentale weerbaarheid bieden perspectief en handvatten voor de doorontwikkeling van het programma. ZonMw en VWS verkennen in het najaar van 2022 de mogelijkheden voor een dergelijke doorontwikkeling.

Langdurige Zorg en Ondersteuning (LZO)

Momenteel wordt er nagedacht over de vervolgfase van het programma. Uw organisatie voert een interne evaluatie uit over de eerste jaren van het programma en u bent met medewerkers van de directie Langdurige Zorg in gesprek over de volgende fase van het programma. Later in 2022 zal er meer duidelijkheid komen over de inhoudelijke toekomst van het programma. Hierin zal –wat Langdurige Zorg betreft– voor onderzoeksthema's aandacht moeten zijn voor alle sectoren in de langdurige zorg. Tevens dient dit ook tot uitdrukking te komen in de programmacommissie. T.z.t. zal in een separate brief onze ideeën over de volgende fase met u worden gedeeld.

Lijn 2: Lokale netwerken samenhangende ouderenzorg, gestart in het kader van het VWS-programma Langer Thuis, heeft de afgelopen jaren meer dan 127 lokale netwerken ouderenzorg subsidie verleend om hun samenwerking op te starten, door te ontwikkelen en/of te borgen. Via een overkoepelende dynamische kennissynthese wordt informatie opgehaald uit de onderzochte netwerken. Er wordt inzicht verkregen in wat de werkzame elementen zijn zowel op inhoud als proces. De kennissynthese legt generieke succes- en faalfactoren vast en legt de verbinding tussen de verschillende netwerken. Daarnaast levert deze handvatten voor het opzetten van succesvolle en duurzame netwerken en de inbedding daarvan in de reguliere zorg en ondersteuningspraktijk.

Momenteel wordt in nauwe afstemming gekeken op welke wijze verdieping en doorontwikkeling van de netwerkinzet/-aanpak op specifieke onderdelen zoals 'witte vlekken' en/of specifieke thema's die breed belangrijk zijn rondom kwetsbare ouderen moet worden vormgegeven. Denk hierbij aan domeinoverstijgende samenwerking, waaronder de verbinding tussen medisch en sociaal domein. Zoals krachtige basiszorg, passende zorg voor kwetsbare ouderen thuis, valpreventie en/of vroegsignalering.

Zowel bij de verduurzaming als de verdieping en doorontwikkeling moet er aandacht zijn voor de verbinding met, en inbedding in regionale samenwerkingsstructuren. Zodat ze meer en meer van regionale steun kunnen profiteren, op basis van de in de regio gemaakte afspraken. Hierbij is een nauwere verbinding met programma JZOJP van belang.

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Financieel Beleid en Ethiek

Kenmerk
3390663-1031828-PG

Lijn 3: Met het ZonMw-programma 'Versterking aanpak eenzaamheid' is de afgelopen jaren geïnvesteerd in meer dan 120 projecten die zich inzetten om eenzaamheid in onze samenleving aan te pakken. De oorspronkelijke looptijd van het programma is inmiddels verlopen. Echter is de inzet op eenzaamheid ook de komende jaren hard nodig. Er wordt daarom gesproken over een verlenging van het ZonMw-programma. Met een verlenging wordt mogelijk gemaakt dat projecten die vertraging hebben opgelopen door de COVID-19 maatregelen ruimte krijgen om hun plan verder uit te voeren én worden er meer interventies tegen eenzaamheid ondersteund voor opname in de databank 'effectieve sociale interventies' van Movisie. Naast de oorspronkelijk afgesproken resultaten van het programma maakt de verlenging een extra vervolgooproep mogelijk om meer interventies tegen eenzaamheid te begeleiden voor opname in de databank. Het voornemen is om de verlenging t/m 2024 te laten lopen.

Social trials, monitoren, evalueren en leren

Omdat het aantal deelnemers per social trial tegenvalt, enerzijds veroorzaakt door COVID-19 en anderzijds door uitdagingen ten aanzien van de financiering van de ondersteuning door de 'SBD teams', is het onafhankelijk onderzoek, waarvoor ZonMw in het voorjaar van 2021 opdracht heeft gegeven, voorlopig stopgezet. Met ZonMw en de uitvoerder van de social trials wordt nu verkend wat nodig is om zowel de social trials te continueren als het onafhankelijk onderzoek toch uit te kunnen laten voeren. Op basis hiervan is de verwachting dat dit programma zal worden verlengd.

Aanbod dagactiviteiten voor mensen met dementie

Het voornemen is om het programma "aanbod dagactiviteiten voor mensen met dementie" te verlengen t/m 2025. Binnen dit programma wordt gewerkt aan de versterking van het aanbod dat gemeenten bieden aan thuiswonende mensen met dementie. Samen met de betrokken stakeholders wordt in de komende periode gekeken hoe het vervolg op dit programma het best vorm kan worden gegeven.

Reablement

Daarnaast worden op dit moment tussen VWS en ZonMw oriënterende gesprekken gevoerd over een mogelijk programma ten aanzien van reablement. Hierbij wordt gedacht aan een combinatie van kennisontwikkeling, subsidieverstrekking aan projecten en onderzoek naar effecten van de gefinancierde projecten.

Palliatieve Zorg

Directie	Programma	Contactpersoon	Status
LZ	Palliatie II	5.1.2e	Lopend

Preventie

Directie	Programma	Contactpersoon	Status
----------	-----------	----------------	--------

PG	E-health en preventie	5.1.2e	Aflopend
Z	Leefstijlgeneeskunde		Lopend
PG	Positieve gezondheid	5.1.2e	Lopend
VGP	Stoppen met roken in de wijk, consortia tabaksontmoediging	5.1.2e	Lopend
PG	Onbedoelde zwangerschap en kwetsbaar (jong) ouderschap	5.1.2e	Lopend
PG	Preventieprogramma	5.1.2e	Lopend
PG	Preventie deelprogramma Vroege opsporing	5.1.2e	Lopend
PG	Preventie programmalijn Effectiviteitsonderzoek	5.1.2e	Lopend
PG	Preventie programmalijn Innovatie		Lopend
PG	Preventie programmalijn Kennisbenutting en Implementatie	5.1.2e	Lopend
VGP	Preventie deelprogramma alcoholpreventie	5.1.2e	In voorbereiding
Ministerie van SZW	Verbetering kwaliteit poortwachtersproces	5.1.2e	Lopend
Kansspelautoriteit	Preventie van kansspelverslaving		Nieuw
CZ	Suicidepreventie	5.1.2e 5.1.2e	Lopend
Ministerie van SZW	Vakkundig aan het werk	5.1.2e	Lopend
PG	Zwangerschap en geboorte	5.1.2e	Aflopend
Ministerie van SZW	Verbetering re-integratie 2 ^e spoor	5.1.2e	Nieuw

Directoraat Generaal Volksgezondheid
 Publieke Gezondheid
 Financieel Beleid en Ethiek
Kenmerk
 3390663-1031828-PG

Preventieprogramma

VWS heeft ZonMw in de opdrachtbrief van 2021 verzocht om een conceptvoorstel uit te werken voor een nieuw preventieprogramma voor de periode 2023 t/m 2026 en dit in juni/juli 2022 aan VWS aan te bieden. Dit programma moet in elk geval aansluiten bij de prioriteiten van de nieuwe bewindspersonen op preventie/gezondheidsbevordering, de meest recente Volksgezondheid Toekomst Verkenning en bij de kennisagenda Preventie. De komende periode zullen VWS en ZonMw het conceptvoorstel bespreken. Opdrachtverlening voor dit programma verloopt via een separate opdrachtbrief.

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Financieel Beleid en Ethiek

Kenmerk
3390663-1031828-PG

Versterken kennisinfrastructuur preventie/publieke gezondheid

VWS verzoekt ZonMw om aandacht te besteden aan het versterken van de kennisinfrastructuur binnen preventie/publieke gezondheid en de kennisrol die GGD-en hierbinnen spelen. Hiertoe zal verbinding worden gelegd met relevante programmering en initiatieven.

De aandacht voor preventie en gezondheid kan rekenen op een toenemende maatschappelijke belangstelling. Dit betekent dat naast het preventieprogramma bij ZonMw steeds meer programma's starten op dit terrein. We vragen ZonMw deze programma's in kaart te brengen en met een voorstel te komen voor de governance van deze programma's waar het gaat om de commissies en de afstemming met VWS.

Deelprogramma vroege opsporing

In 2021 heeft VWS een aanvullende opdracht gegeven om binnen het deelprogramma vroege opsporing een proefbevolkingsonderzoek CEM te financieren (voor de periode 2023-2028). Begin 2022 heeft de subsidieoproep voor dit proefbevolkingsonderzoek open gestaan, hierop hebben geen onderzoekers ingeschreven. Op dit moment wordt bekeken in hoeverre de aanvullende opdracht aan ZonMw voor het proefbevolkingsonderzoek CEM kan worden aangepast.

Onbedoelde zwangerschap en kwetsbaar (jong) ouderschap

In het coalitieakkoord is opgenomen dat het inzicht in de reden voor abortussen dient te worden verbeterd, om passende voorlichting en ondersteuning te kunnen bieden waardoor we het aantal ongewenste en onbedoelde zwangerschappen en (herhaalde) abortussen kunnen verminderen. Onderzoeksresultaten dienen in 2023 te worden gepresenteerd. Daarnaast wensen we de ervaringen met zorg- en dienstverlening van personen die te maken kregen met een onbedoelde zwangerschap te onderzoeken. Met als doel ons beleid dat op deze zorg en ondersteuning gericht is te blijven verbeteren.

Het Programma Onbedoelde zwangerschap en kwetsbaar (jong) ouderschap loopt van 2019 t/m 2025 en is een tijdelijke stimulering om met kennisontwikkeling en kennisbenutting bij te dragen aan verbetering van de praktijk. Preventie van en integrale ondersteuning en zorg bij onbedoelde zwangerschap en kwetsbaar (jong) ouderschap staan centraal. Het programma kent twee programmalijnen; een programmalijn Praktijkverbetering en een programmalijn Onderzoek. Binnen laatstgenoemde programmalijn lopen inmiddels zes onderzoeksprojecten gericht op de zorg en ondersteuning bij onbedoelde zwangerschappen. Het is wenselijk dit uit te breiden met (1) een onderzoek dat inzicht kan bieden in de omstandigheden die leiden tot een onbedoelde zwangerschap en in de omstandigheden waaronder vrouwen besluiten tot een zwangerschapsafbreking en (2) aanvullend onderzoek naar de ervaringen van vrouwen (en mannen) met de zorg en ondersteuning bij

een onbedoelde zwangerschap. Het eerste onderzoek zou, gelet op de wenselijkheid om het beleid hiermee bij te sturen, in 2023 uitgevoerd moeten worden. Het tweede onderzoek kan meerjarig zijn, te meer omdat we de zorg en ondersteuning breed wenselijk te bezien: dus zowel eerstelijnszorg (huisartsen, verloskundigen), de zorg in abortuskliniek en in ziekenhuizen en de ondersteuning vanuit de wmo en open house (keuzehulp). Het voorlopige aanvullende budget voor beide onderzoeken is 5.1.2b. Ik ontvang graag van u een voorstel dat past bij deze doelstellingen en budget.

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Financieel Beleid en Ethiek

Kenmerk
3390663-1031828-PG

Vorbereiding deelprogramma alcoholpreventie

Het drinken van alcohol is schadelijk voor de volksgezondheid met alle gevolgen voor de maatschappij. De Gezondheidsraad adviseert daarom niet te drinken of maximaal één glas. Het beleid richt zich op het terugdringen van zwaar en overmatig drankgebruik, geen alcoholgebruik door zwangeren en jongeren, en het vergroten van het bewustzijn rond het eigen drinkgedrag. De praktijk is echter weerbarstig. Het drinken van alcohol is breed geaccepteerd. Bijna de helft van de minderjarige jongeren drinkt wel eens en 9% van de volwassenen drinkt zwaar of overmatig.

Het opbouwen van wetenschappelijke kennis rond alcoholvraagstukken draagt bij aan het versterken van effectief alcoholbeleid en aan het ontwikkelen en implementeren van effectieve maatregelen en interventies. Verschillende vraagstukken zijn nog niet beantwoord. Denk aan vragen als: hoe kan de sociale norm rond het drinken van alcohol doorbroken worden, met welke aanpak kunnen we de kennis over de schadelijkheid bij de bevolking vergroten, hoe kan de rol van ouders positief worden beïnvloed ten aanzien van jongeren, hoe beperken we de schade van alcohol aan anderen, welke interventies zijn effectief om zwaar en overmatig alcoholgebruik te voorkomen en aan te pakken.

Gelet op deze kennislacunes, wil VWS binnen het 7^e preventieprogramma specifiek programmering rond alcoholpreventie. Hiervoor wordt jaarlijks in 2023, 2024 en 2025 5.1.2b beschikbaar gesteld. Voor de voorbereiding van het programma wordt in 2022 5.1.2b beschikbaar gesteld. Om te komen tot een adequate kennisagenda die leidend is voor de programmering van alcoholpreventie, organiseert ZonMw dit najaar in nauwe samenwerking met VWS en het Trimbos-instituut een netwerkbijeenkomst voor stakeholders uit wetenschap, preventie, zorg en beleid. Daarnaast zal ZonMw de mogelijkheid verkennen om in 2022 een gerichte ronde te starten voor de vorming van twee tot drie consortia als impuls voor de kennisinfrastructuur.

Verbetering kwaliteit poortwachtersproces

De 11 in 2021 gestarte projecten uit programmaliijn 2 worden gemonitord. In februari 2022 zijn drie projecten van start gegaan in programmaliijn 1 gericht op de verbeterde professionalisering in het poortwachtersproces.

- Eén project voor het ontwikkelen van multidisciplinaire richtlijnen voor verzekerings- en bedrijfsartsen en arbeidsdeskundigen.
- Een tweede project omtrent de doorontwikkeling van het zogenaamde BAR-instrument (Beschrijving Arbeidsbelastbaarheid en Re-integratiemogelijkheden) bedoeld om de communicatie tussen de professionals te bevorderen gedurende het poortwachtersproces.
- Het derde project richt zich op gezamenlijke opleidingen en multidisciplinaire casuïstiekvoering.

De eerste fase van deze 3 projecten duurt een jaar en wordt door ZonMw en de programmacommissie actief gemonitord. Begin 2023 zullen de projecten – bij

goed beoordeelde relevantie en kwaliteit van fase 1 – worden gecontinueerd en gaat fase 2 in. Die fase duurt dan nog 3 jaar.

Vanaf januari 2022 wordt aandacht besteed aan een impuls die bestaande kennisnetwerken dient te versterken en verbreden. Er loopt een veldraadpleging hieromtrent en er zullen in het najaar van 2022 twee subsidieoproepen open gaan: één om voorstellen te ontvangen voor een kleinschalige coördinatie van een overkoepelend, landelijk kennisnetwerk dat een duurzaam karakter en dus structurele financiering dient te krijgen. De tweede oproep betreft het organiseren van concrete, overkoepelende activiteiten om kennisuitwisseling en netwerken op het terrein van re-integratie van zieke werkenden verder te versterken en te verbreden.

Op 27 september 2022 organiseert ZonMw een brede conferentie over de lopende programma's op het terrein van Werk, Inkomen en Gezondheid.

Er is voorts nog geen financiële bijstelling vereist voor het programma Verbetering kwaliteit poortwachtersproces.

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Financieel Beleid en Ethiek

Kenmerk
3390663-1031828-PG

Verbetering re-integratie 2e spoor

In 2021 is het programma Verbetering re-integratie 2e spoor gestart. De eerste subsidieronde voor dit programma is eind 2021 geopend en bestaat uit twee fasen (een ontwikkel- en uitvoeringsfase). In april 2022 zijn de subsidieprojecten gestart met de eerste fase en is de subsidieoproep voor de tweede fase geopend. De honorering voor deze tweede fase zal in de eerste week van november 2022 plaatsvinden, eerder dan gepland. Er zullen dan maximaal 8 projecten gehonoreerd worden voor maximaal 5.1.2b in totaal. Dit betekent dat er daarna nog €

5.1.2b voor consortia beschikbaar is.

Voor de kosten-batenanalyse van de consortia op projectniveau zou in 2022 een subsidieoproep opengesteld worden. In overleg met SZW en de programmacommissie is echter bepaald om hiervoor een opdracht uit te zetten bij een onafhankelijk onderzoeksbureau, ook om de snelheid in het traject te behouden. Voor de overkoepelende kosten-batenanalyse is 5.1.2b gereserveerd, wat gespreid wordt over de looptijd van het programma.

Verdere invulling van het programmabudget zal in de tweede helft van 2022 met SZW afgestemd worden.

Zwangerschap en geboorte

Het programma Zwangerschap en Geboorte II loopt binnenkort af. ZonMw heeft de kennis die het programma oplevert en wat er tot nu toe bereikt is gebundeld in een publicatie. De publicatie sluit af met onderwerpen waarop de kennisontwikkeling zich in de toekomst zou kunnen richten. Onder andere op basis hiervan vinden er gesprekken plaats over een eventueel vervolprogramma en welke stappen daarvoor nodig zijn. Hierbij is de verbinding met het landelijk actieprogramma Kansrijke Start aan de orde gekomen.

Sport en bewegen

Directie	Programma	Contactpersoon	Status
Sport	Missiegedreven onderzoek en innovatie sport en bewegen	5.1.2e	Lopend
Sport	Onderzoeksprogramma Sport en Bewegen	5.1.2e	Lopend
Sport	Living Labs	5.1.2e	Lopend

Sport	Sportblessurepreventie	5.1.2e	Lopend
Sport	Sportinnovator	5.1.2e	Lopend

Directoraat Generaal
Volksgezondheid
 Publieke Gezondheid
 Financieel Beleid en Ethiek

Kenmerk
 3390663-1031828-PG

Missiegedreven onderzoek en innovatie sport en bewegen

De doelstelling voor het lopende programma 'Missiegedreven onderzoek en innovatie sport en bewegen' (MOOI) is een werkwijze te ontwikkelen om missie gedreven onderzoek en innovatie in sport en bewegen op gang te brengen. Aan ZonMw is de intentie aangegeven om op basis van de ervaringen in 2021 en 2022 toe te werken naar een programma voor onderzoek en innovatie vanaf 2023. De korte looptijd van het huidige programma maakt het ook mogelijk om te onderzoeken of vanaf 2023 nauwere samenwerking kan worden gerealiseerd met het huidige programma 'Sportinnovator', dat ook eindigt in 2022. Inmiddels is VWS met ZonMw in gesprek om de kaders van het vervolg van het MOOI programma vanaf 2023 te ontwikkelen. Hiervoor zal voor de zomer een separate opdrachtbrief naar ZonMw worden gestuurd. In deze opdracht zal ook uitgevraagd worden om in de beschrijving van het programma de beoogde samenhang met het programma Sportinnovator op te nemen.

VWS vraagt ZonMw om een programma op te zetten voor onderzoek naar topsportevenementen. Doelstelling van het onderzoeksprogramma is om samenwerking en kennisoverdracht op dit thema te verbeteren en nieuwe kennis te ontwikkelen over de voorwaarden waaronder een topsportevenement maatschappelijke waarde voortbrengt. Het programma vindt aansluiting met de Nederlandse Topsportevenementenstrategie 2021-2030 (NTS). Bij akkoord op dit programmavoorstel kan in de separate opdrachtbrief voor de zomer voor het programma 'MOOI', een budget worden toegekend voor uitvoering van dit programma. Het budget dat het ministerie van VWS ter beschikking stelt voor uitvoering van dit programma vanaf 2023 vormt een aanvulling op het budget voor het programma missiegedreven onderzoek en innovatie sport en bewegen. Qua verantwoording en voortgang wordt aangesloten op de lopende afspraken in het programma missiegedreven onderzoek en innovatie sport en bewegen.

In het programma missiegedreven onderzoek en innovatie is meer tijd nodig om de voorgenomen beweging op gang te brengen en daarmee de doelen van het programma voor 2021 en 2022 te realiseren. VWS is akkoord dat het huidige programma hierom doorloopt in 2023 en dan wordt afgerond.

Sportinnovator

Het innovatieprogramma Sportinnovator bij ZonMw heeft tot en met 2022 een opdracht gekregen om innovatie op het gebied van sport te bevorderen. Dit heeft in de laatste jaren geleid tot een sterk ecosysteem van innovatie. Om de volgende stap te maken wordt gewerkt aan een voorstel om de ophanging van het programma Sportinnovator binnen ZonMw vanaf 2023 te wijzigen, waardoor de wendbaarheid en effectiviteit van het innovatieprogramma toeneemt. Dit voorstel wordt uitgewerkt door Sportinnovator in samenwerking met ZonMw en VWS, in lijn met de FAST-aanpak. In een separate opdrachtbrief aan ZonMw wordt gevraagd om vanaf 2023 de voorgestelde ophanging van Sportinnovator te faciliteren. De resultaten van het lopende programma vragen geen inhoudelijke bijstelling. Er wordt gewerkt aan een nieuwe opdracht inclusief beoogde resultaten die zal ingaan vanaf 2023. Sportinnovator krijgt tevens de opdracht om de strate-

gie per 2023 inclusief aanpak en beoogde resultaten uit te werken. Een evaluatie van de huidige fase is input voor de doorontwikkeling.

In het kader van de inzet op het vergroten van de kansengelijkheid in sport- en beweegdeelname vraagt VWS het Topteam Sport en Sportinnovator een plan te maken voor innovatieve praktijkexperimenten die het verschil in sport- en beweegdeelname tussen mensen met hoge en lage inkomens helpen te verkleinen. Hiervoor is 5.1.2b beschikbaar om een aantal samenhangende activiteiten opeenvolgend of parallel in 2022 en 2023 uit te zetten. Hierbij wordt voortgebouwd op bestaande kennis en lopende initiatieven, worden passende innovatie-instrumenten ingezet en wordt de inhoudelijke crossover met de wicked problems van het programma MOOI (missiegedreven ontwikkeling van onderzoek en innovatie) gelegd.

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Financieel Beleid en Ethiek

Kenmerk
3390663-1031828-PG

Translationeel onderzoek

Directie	Programma	Contactpersoon	Status
PG	Pluripotent stamcelonderzoek (PSIDER)	5.1.2e	Lopend